ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 14.2.2020 г.
COM(2020) 56 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно изпълнението на Регламент (ЕС) № 691/2011 относно европейските икономически сметки за околната среда

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно изпълнението на Регламент (ЕС) № 691/2011 относно европейските икономически сметки за околната среда

(1) ВЪВЕДЕНИЕ

С Регламент (ЕС) № 691/2011 относно европейските икономически сметки за околната среда[1] („Регламента“) беше въведена обща рамка за събирането, съставянето, предаването и оценката на европейските икономически сметки за околната среда. В член 10 от Регламента се установява следното:

> *До 31 декември 2013 г. и на всеки три години след това Комисията представя на Европейския парламент и Съвета доклад за прилагането на настоящия регламент. В доклада се съдържа по-конкретно оценка на качеството на предадените данни, методите за събиране на данните, административната тежест за държавите членки и единиците респонденти, както и осъществимостта и ефективността на тези статистики.*

Настоящият доклад е третият в изпълнение на посоченото задължение. Предходните доклади бяха публикувани през 2016 г.[2] и 2013 г.[3]. Настоящият доклад относно изпълнението обхваща периода 2016—2018 г.

(2) ИКОНОМИЧЕСКИ СМЕТКИ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА

Европейският зелен пакт подновява ангажимента на Комисията за справяне с предизвикателствата, свързани с климата и околната среда[4]. Комисията се ангажира ЕС да поеме неотклонно по нов път на устойчив и приобщаващ растеж, като същевременно опазва и укрепва природния капитал на Съюза. Целите на ЕС съгласно Зеления пакт са:

- повишаване на амбициите на ЕС в областта на климата за постигане на неутралност по отношение на климата до 2050 г.;
- снабдяване с чиста енергия;
- постигане на кръгова икономика;
- енергийно и ресурсно ефективно строителство;
- постигане на нулево замърсяване и нетоксична околна среда;
- опазване и възстановяване на екосистемите и биологичното разнообразие;

[1] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:02011R0691-20140616

[2] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?qid=1478531808092&uri=CELEX:52016DC0663

[3] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX:52013DC0864

[4] https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0017.02/DOC_1&format=PDF

- осигуряване на устойчива и здравословна продоволствена система;
- насърчаване на устойчива и интелигентна мобилност.

Осигуряването на „справедлив преход“ за постигане на неутралност по отношение на климата и финансирането на прехода са ключови елементи, които трябва да бъдат включени във всички политики. Европейският зелен пакт е неразделна част от стратегията на Комисията за изпълнение на Програмата до 2030 г. и целите на ООН за устойчиво развитие.

Икономическите сметки за околната среда, или за по-кратко сметките за околната среда, са мощна, многофункционална информационна рамка, насочена към свързаните с устойчивостта аспекти на нашето икономическо поведение. В общата икономическа статистика, като например националните сметки, които са в основата на БВП, не се отчитат екологичните аспекти при производството, потреблението, инвестициите или финансирането. Сметките за околната среда дават възможност да се интегрират икономическите и екологичните аспекти, за да се допълни тази картина.

Основната характеристика на сметките за околната среда е *интегрирането*. Това се отнася както за интегрирането на екологичните и икономическите аспекти, така и за интегрирането в една последователна икономическа отчетна система на набор от основни тематични аспекти в областта на околната среда, като например i) енергия, данъчно облагане, емисии във въздуха; ii) добив на суровини и отпадъци; и iii) разходи и инвестиции на държавата и на предприятията. Това интегриране позволява да се създаде съгласуван набор от показатели и спомага да се установят възможните полезни взаимодействия и компромиси между секторните политики. Сметките за околната среда улесняват това поради посочените по-долу причини:

- Генерират последователни набори от показатели, които са свързани помежду си в широкообхватен и съгласуван икономически и екологичен контекст. Съответно сметките са подходящи за рамки за оценка по отношение на ключовите компоненти на природния капитал (въздух, вода, земя и биологично разнообразие), както и за да се използват по многостранни междусекторни въпроси, като например напредъка към постигането на целите за устойчиво развитие или кръговата икономика;
- Осигуряват структура и повишават възможностите за анализ. Информацията е организирана така, че да се използват полезните взаимодействия между отделни тематични области. Това дава възможност за анализ на разходната ефективност, разработване на сценарии и изготвяне на прогнози. Сметките дават възможност за разпределянето на емисии или използването на ресурси към вноса, износа, потреблението и инвестициите, както и за изчисляването на показателите за въглеродния отпечатък чрез прилагане на техники „входящи потоци — изходящи потоци“ („Input — Output“). Другите приложения включват измерване на приноса на природните ресурси и енергетиката към икономическия растеж (счетоводно отчитане на растежа, декомпозиционен анализ).

Подходът на счетоводно отчитане е полезен, тъй като с него се дава възможност да се получава висококачествена информация (т.е. чрез интегриране на изходни данни и обединяването им в надеждни оценки) и да се използват повторно наличните данни, така че да се намали административната тежест за предприятията и гражданите.

На европейско равнище *европейските* сметки за околната среда са в основата на наднационалното измерение на въпросите, свързани с околната среда, осигуряват систематичен подход и обхващат всички държави членки и въпроси в областта на околната среда, което дава възможност да се извършва оценка на политиката и да се правят сравнения между държавите членки.

Европейските сметки за околната среда се основават на международния стандарт „Система от интегрирани икономически сметки за околната среда за 2012 г. — Централна рамка (SEEA CF)“[5]. Този стандарт беше изготвен и публикуван под егидата на Организацията на обединените нации, Европейската комисия (Евростат), Организацията на ООН за прехрана и земеделие, Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), Международния валутен фонд и групата на Световната банка.

В Регламента се установяват европейските икономически сметки за околната среда. Регламентът е от значение за ЕИП[6]. Сметките в него се структурират в модули, като първоначално са създадени следните три модула (приложения I—III към Регламента):

- **Сметки за емисиите във въздуха**: емисиите в атмосферата на шест парникови газа (включително CO_2 и CO_2 от биомаса, използвана като гориво) и седем замърсителя на въздуха (включително амоняк и фини прахови частици), представени с разбивка, обхващаща 64 отрасъла с високи емисии плюс домакинства.
- **Данъци, свързани с околната среда, по икономически дейности**: данъци, свързани с околната среда, за четири широки групи: енергия, транспорт, замърсяване и ресурси, представени с разбивка, обхващаща 64 плащащи тези данъци промишлени отрасъла плюс домакинства и нерезиденти.
- **Сметки за материалните потоци в рамките на икономиката**: количествата входящи физически потоци в икономиката, материалните запаси в икономиката и изходящите потоци към други икономики или обратно към околната среда.

От 2013 г. съществува задължение за представяне на данни на Комисията (Евростат) съгласно приложения I—III.

През 2014 г. бяха добавени три допълнителни модула (приложения IV—VI)[7], както следва:

---

5 http://unstats.un.org/unsd/envaccounting/seea.asp

6 Той обхваща Норвегия и Исландия. Лихтенщайн се ползва с пълна дерогация. Двустранното споразумение между Европейския съюз и Швейцария в областта на статистиката включва Регламента от декември 2019 г.

7 Регламент (ЕС) № 538/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 691/2011 относно европейските икономически сметки за околната среда.

- **Сметки за разходите за опазване на околната среда**: разходите, направени от икономически единици за целите на опазването на околната среда.
- **Сметки за сектора на екологичните стоки и услуги:** изходящите потоци, добавената стойност и износа на стоки и услуги, които са проектирани и произведени специално с цел опазване на околната среда или управление на ресурсите. Докладва се и за заетостта, свързана с тези дейности.
- **Сметки за физическите енергийни потоци**: енергийни потоци от околната среда към икономиката (добив на ресурси от природни суровини), в рамките на икономиката (производство и използване на енергийните продукти) и от икономиката обратно към околната среда (изхвърляне на енергийни остатъчни продукти).

От 2017 г. съществува задължение за представяне на данни на Комисията (Евростат) съгласно приложения IV—VI.

През октомври 2019 г. Европейската сметна палата публикува Специалния доклад № 16/2019 относно европейските икономически сметки за околната среда[8]. Сметната палата провери дали Комисията е създала сметки за околната среда и дали ги управлява и използва добре. Заключението на Сметната палата е, че сметките за околната среда са важен източник на данни за мониторинга и оценката на политиките в областта на околната среда, като например Седмата програма за действие за околната среда, и за напредъка в постигането на целите на Организацията на обединените нации за устойчиво развитие. Сметната палата отправи три препоръки по отношение на i) стратегическата рамка за сметките за околната среда, ii) значението за създаването на политики и iii) навременността на данните. Въпреки че някои от препоръките съвпадат с текущите дейности, предприети от Комисията (Евростат) и държавите членки, според доклада на Сметната палата ще е необходима допълнителна работа.

(3) ДЕЙНОСТИ СЛЕД ПОСЛЕДНИЯ ДОКЛАД

ПРАВНА РАМКА

След последния доклад относно изпълнението от 2016 г. няма нови правни актове, свързани с Регламента.

МЕТОДИ ЗА СЪБИРАНЕ НА ДАННИТЕ И АДМИНИСТРАТИВНА ТЕЖЕСТ

Икономическите сметки за околната среда по принцип не изискват да се събират нови данни. Вместо това за тези сметки се използват предимно съхраняваните от националните органи съществуващи данни, към които при необходимост се добавят допълнителни оценки. Това е така, защото в тях се събират данни от широк кръг източници, например основни статистически данни за енергетиката, транспорта, селското стопанство, държавните разходи и данъчното облагане, както и от други нестатистически източници в допълнение към данните от националните сметки.

[8] https://www.eca.europa.eu/bg/Pages/DocItem.aspx?did=51214

За изпълнението на посочените в Регламента изисквания държавите членки могат да приспособят съществуващите данни, за да ги приведат в съответствие с понятията в Системата от интегрирани икономически сметки за околната среда — Централна рамка. За това може да се изисква специфична работа от страна на националните статистически служби на държавите членки. Фактът, че при икономическите сметки за околната среда повторно се използват съществуващи данни, означава, че тежестта за предприятията и домакинствата за предоставянето на допълнителни отговори е много малка, при условие че съществуват източници на данни и те се поддържат. Държавите също така могат да решат да определят специални процеси за събиране на данни за целите на икономическите сметки за околната среда, което ще спомогне за подобряване на качеството на данните. Един пример за това са сметките за сектора на екологичните стоки и услуги (приложение V към Регламента), за които някои държави са създали специализирани проучвания, които да допълват другите им източници на данни. Тези проучвания са с едногодишна или многогодишна периодичност и тежестта за предприятията често е малка.

Националните органи (обикновено националните статистически институти) извършват по-голямата част от необходимата работа за изготвянето на сметките, което включва обработване на съществуващите данни и подобряване на техния аналитичен потенциал. Според оценките средният брой на необходимия персонал за съставяне на сметките във всеки национален орган е между четирима и шестима служители в еквивалент на пълно работно време за шестте приложения към Регламента. Съществуват разлики между отделните държави членки поради националните им особености, наличието/обхвата на източниците на данни и т.н. Сметките добавят значителна стойност към основните данни и увеличават потенциала за анализиране на взаимодействията между темите в приложенията, напр. емисиите във въздуха и използването на енергия. Няколко национални органа използваха пилотни проучвания (съфинансирани от Комисията), за да определят методите за обработване и анализ на данните.

ОСЪЩЕСТВИМОСТ И ЕФЕКТИВНОСТ

Предвидените в Регламента модули бяха изпитани и бяха извършени пилотни тестове за тях, преди Комисията да предложи правна рамка, като по този начин се гарантира тяхната осъществимост (вж. по-долу). Изпитването се извършва в сътрудничество с държавите членки, така че да се използва техният опит и да се гарантира, че съществува общо разбиране за осъществимостта на модулите. В момента се провеждат пилотни проучвания на допълнителни потенциални нови модули.

Ефективността на икономическите сметки за околната среда зависи от два фактора: първо, как съществуващата информация може да бъде реорганизирана в една обща рамка; и второ, как и до каква степен се използват сметките.

Що се отнася до първата точка, сметките за емисиите във въздуха (приложение I към Регламента) дават пример за това как е била реорганизирана съществуващата информация. При сметките за емисиите във въздуха се използва информация, вече събрана за регистрите за емисиите във въздуха, които се изискват за целите на докладването съгласно Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата

(РКООНИК) и съгласно Конвенцията на Икономическата комисия за Европа на ООН (ИКЕ на ООН) за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния (CLRTAP). След това към данните се добавя допълнителна информация с оглед тяхното привеждане в съответствие с класификациите и понятията, използвани в националните сметки. Тогава сметките за емисиите във въздуха могат да бъдат съчетани с таблиците „входящи потоци — изходящи потоци“ за изготвяне на екологични отпечатъци; те могат да се използват с националните сметки, за да се изчисли до каква степен околната среда допринася за икономическия растеж (декомпозиционен анализ).

Сметките за емисиите във въздуха могат да се използват заедно със сметките за околната среда за други области като енергетика или данъци, свързани с околната среда. Тази информация може да се използва в причинно-следствени рамки за описване и анализиране на взаимодействията между обществото и околната среда като рамката „Движещи сили, натиск, състояние, въздействие и отговори“, приета от Европейската агенция за околна среда.

Що се отнася до втората точка, сметките за околната среда са в основата на Седмата програма на ЕС за действие за околната среда за периода до 2020 г. — „Да живеем добре в пределите на нашата планета“[9]. Икономическите сметки за околната среда се използват за мониторинг на напредъка спрямо целите за устойчиво развитие в европейски контекст[10]. Сметките за околната среда се използват и за измерване на постигнатия напредък в политиките на ЕС относно кръговата икономика, тъй като показатели, които се основават на сметките за околната среда, са част от рамката на ЕС за мониторинг на кръговата икономика[11]. Данъците, свързани с околната среда, (приложение II към Регламента) се използват в проучванията на фискалната реформа по отношение на околната среда[12].

КАЧЕСТВО НА ПРЕДАДЕНИТЕ ДАННИ СЛЕД ПОСЛЕДНИЯ ДОКЛАД

Съгласно изискването в Регламента държавите членки и държавите от Европейското икономическо пространство (ЕИП) следва да предоставят данни на Евростат[13]. Наред с

---

9 http://ec.europa.eu/environment/action-programme/

10 https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-books/-/KS-01-18-656 Примерни показатели, основани на сметките за околната среда: „производителност на ресурсите“, „степен на кръговата употреба на материалите“ и „дял на екологичните данъци в общите приходи от данъци“.

11 https://ec.europa.eu/eurostat/web/circular-economy/indicators/monitoring-framework Показател, основан на сметките за околната среда, е например „степента на кръговата употреба на материалите“.

12 https://ec.europa.eu/environment/integration/green_semester/index_en.htm

13 Във връзка с трите нови модула Испания, Франция, Италия и Кипър се възползваха от дерогациите съгласно Решение за изпълнение (ЕС) 2016/335 на Комисията от 7 март 2016 г. за предоставяне на дерогации от Регламент (ЕС) № 691/2011 относно европейските икономически сметки за околната среда по отношение на Испания, Франция, Италия и Кипър (http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX:32016D0335).

Освен това в раздел 5.1 от приложение IV към Регламент (ЕС) № 691/2011 се предоставя дерогация за кодовете по NACE, за които държавите членки не са задължени да събират данни съгласно Регламент (ЕО) № 295/2008 относно структурната бизнес статистика.

Исландия се ползва с временна дерогация да докладва данните в приложения IV—VI до 2019 г., както е посочено в Решение на надзорния орган на ЕАСТ от 20 октомври 2015 г. Лихтенщайн се ползва с пълна дерогация от Регламент (ЕС) № 691/2011, както е посочено в Решение на съвместния комитет на

редица държави кандидатки и потенциални държави — кандидатки за членство в ЕС, Швейцария също предоставя някои данни на доброволен принцип. Настоящият доклад относно изпълнението е съсредоточен върху първата група държави (държави — членки на ЕС/държави от ЕИП). Евростат потвърждава получените данни и ги оповестява публично на своя уебсайт[14], заедно с технически обяснения (метаданни) и специален раздел[15] с обща информация.

По-голямата част от държавите членки последователно предоставят пълен набор от данни в съответствие с посочените в Регламента срокове. Малък брой държави членки предоставиха данните със закъснение, обикновено от няколко дни; само една държава членка предостави данните с по-голямо закъснение. Тези закъснения практически не оказват въздействие върху обработването или разпространението на данните.

Бяха установени някои области и конкретни позиции, по отношение на които държавите изпитват затруднения да гарантират доброто качество на данните. Комисията (Евростат) продължава да работи с държавите членки за решаване на проблемите на техническо равнище. Докато тези въпроси не се разрешат напълно, за да се сведе до минимум загубата на информация за ползвателите от това непълно предоставяне на данни, Комисията (Евростат) запълва пропуските в предоставените от държавите членки данни и изчислява обобщените данни за ЕС.

Извършените в периода 2016—2018 г. дейности за подобряване качеството на данните включват следното.

Що се отнася до сметките, които са предоставени от 2013 г. насам и за които има повече опит, в предходния доклад относно изпълнението вече бяха установени конкретни области и позиции, по отношение на които държавите изпитват затруднения да гарантират доброто качество на данните. Поставените в предходния доклад относно изпълнението въпроси, които сега са разрешени или в процес на разрешаване, са описани по-долу.

- Разрешените въпроси във връзка с приложение I (сметки за емисиите във въздуха) са: обхващане на емисиите на флуорсъдържащи газове. Във връзка с приложение III (сметки за материалните потоци в рамките на икономиката): i) оценки за биомаса от остатъчни материали от селскостопански култури и от фуражни култури, и изпасена биомаса от пасищни култури, добив на пясък и чакъл (с насоки и предложени решения в нов Наръчник на Евростат[16], публикуван през 2018 г., и предоставената наскоро на разположение статистика за селскостопанските култури на Евростат); ii) корекциите по отношение на принципа на резидентност за целия ЕС.

ЕИП № 98/2012 от 30 април 2012 г. за изменение на приложение XXI (Статистика) към Споразумението за ЕИП (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:22012D0098&from=EN).

14 https://ec.europa.eu/eurostat/web/environment/data/database

15 http://ec.europa.eu/eurostat/web/environment/overview

16 https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-18-006

- Разрешените въпроси във връзка с приложение I са: равняването с оценките във връзка със задълженията за докладване, определени в Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата и Конвенцията на ИКЕ на ООН за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния (решението е в процес на изготвяне, като се използват международни бази данни за пътническия въздушен транспорт и товарния автомобилен транспорт). Във връзка с приложение II (данъци, свързани с околната среда, по икономически дейности): i) разпределянето на приходите от данъци към нерезиденти значително се е подобрило, като почти 70 % от държавите вече представят пълни доклади по този въпрос; ii) след преразглеждането на макроикономическата статистика случаите на неподходящи административни изходни данни вече са ограничени.

Освен разглеждането на тези въпроси, качеството на данните във връзка с приложения I—III е консолидирано след доклада относно изпълнението за 2016 г. посредством i) създаване на по-дълги динамични редове; ii) отстраняване на пропуски в данните; iii) подобряване на съгласуваността; iv) подобряване на процедурите за потвърждаване и разпространение; и v) увеличаване на доброволното докладване на допълнителни променливи и разбивки, надхвърлящи изискванията на Регламента. Освен това данните се разпространяват по-бързо благодарение на специални ранни оценки по установен модел от Евростат и на по-бързо предоставяне на данните от държавите членки.

Що се отнася до приложения IV—VI (съответно сметки за разходите за опазване на околната среда, сметки за сектора на екологичните стоки и услуги и сметки за физическите енергийни потоци), дейностите през периода 2016—2017 г. до първия срок за докладване в края на 2017 г. включваха подготовка за първото задължително събиране на данни, включително i) ежегодно доброволно събиране на данни; ii) насоки на Комисията (Евростат); iii) изготвяне на наръчници; и iv) предоставяне на инструменти за съставяне на сметките и обучение. След 2018 г. обучението продължава и работата се съсредоточава върху предоставяне на обратна информация на държавите членки относно качеството на представените данни. Експертни групи („работни групи“) разработват решения по два методологични въпроса: i) разпределянето на емисиите от автомобилния транспорт по промишлени отрасли, включени в Статистическата класификация на икономическите дейности в Европейския съюз (NACE) (което се отнася главно за приложения I и VI); и ii) актуализирането на класификацията на икономическите дейности в областта на околната среда (което се отнася за приложения IV и V).

Като цяло през периода 2016—2018 г. беше подобрено качеството на данните във връзка с всички приложения I—VI. Предоставени от държавите членки съгласно Регламента статистически данни във връзка с приложения I—III са с високо качество. Пригодността на данните във връзка с приложения IV—VI е по-ниска, тъй като задължителното докладване започна едва през 2017 г., т.е. дотогава само два пъти бяха събирани данни. Освен това приложения IV и V са по-сложни от останалите и изискват други категории изходни данни. Комисията очаква качеството на данните във връзка с

приложения IV и V да се подобри през следващите няколко години. Все още има области, които се нуждаят от подобрение. Комисията (Евростат) продължава да работи с държавите членки за решаване на проблемите на техническо равнище. Редица мерки се изпълняват или са планирани с цел подобряване на качеството (вж. следващия раздел).

(4) Мерки за подобрение

В този раздел се обсъждат предложенията за въвеждане на нови модули за икономически сметки за околната среда и мерките, предприемани за подобряване на качеството на данните и методите за събирането им, както се изисква съгласно член 10 от Регламента.

Представените в този раздели инициативи са резултат от две основни стратегии. Първата е стратегията за изпълнение[17] за Системата от интегрирани икономически сметки за околната среда — Централна рамка, която е международният статистически стандарт, към който се придържат европейските икономически сметки за околната среда. Тази стратегия за изпълнение със световен мащаб препоръчва гъвкав и модулен подход, за да се обхванат различните нужди на политиката и различните равнища на наличност на данните.

Втората стратегия е Европейската стратегия за сметките за околната среда за периода 2019—2023 г[18]. Това е програма за по-нататъшна работа, одобрена от Комисията (Евростат) и държавите членки, както и от Комитета на Европейската статистическа система. Тази стратегия координира европейските усилия и проправя пътя за възможни нови модули. Целите за периода 2019—2023 г. са:

- да продължи да се подобрява качеството на настоящите европейски сметки за околната среда, включително дългите динамични редове и навременността;
- да се дава по-голяма гласност на значението и съдържанието на европейските сметки за околната среда, включително на модулите за околната среда като една цяла система;
- да се обслужват нуждите на ползвателите, като се предлагат допълнителни разширения, приложения и показатели, включително отпечатъци, основани на настоящите европейски сметки за околната среда;
- да се оцени необходимостта от приспособяване на европейските сметки за околната среда към новите приоритети и области;
- да се окаже подкрепа на лицата, които изготвят сметките в държавите членки, посредством финансови ресурси, обучение, наръчници и инструменти за съставяне на сметките;
- да се окаже принос за по-нататъшното развитие на световните стандарти на Система на ООН от интегрирани икономически сметки за околната среда и на

[17] http://unstats.un.org/unsd/statcom/doc13/BG-SEEA-Implementation.pdf

[18] https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1798247/6191525/European+Strategy+for+Environmental+Accounts/

глобалните инициативи, като например мониторинга на целите за устойчиво развитие.

Европейската стратегия за сметките за околната среда не възпрепятства отделните държави членки да развият и други работни насоки съгласно националните си особености, нужди на политиката и налични ресурси.

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА НОВИ МОДУЛИ

В член 10 от Регламента се предвижда, че настоящият доклад относно изпълнението, когато е целесъобразно и като се вземат предвид резултатите от пилотните проучвания, трябва да се придружава от предложения за нови модули в някои от посочените области[19].

Продължават да се разработват няколко нови сметки, включително изброените в член 10 от Регламента, като продължава да се използва програмата за пилотни проучвания, установена съгласно член 4, параграф 2 от Регламента. През периода 2016—2018 г. държавите членки извършиха пилотни проучвания относно сметките за екосистемите, субсидиите за околната среда и подобни трансфери, сметките за водата, както и сметките за разходите по управление на ресурсите.

Освен тези пилотни проучвания беше извършена и друга развойна дейност, както е описано по-долу.

- По отношение на субсидиите за околната среда и подобни трансфери Евростат поддържа доброволно събиране на информация от 2015 г. Досега са взели участие около 13 държави членки, но все още не е постигната критична маса от държави членки. От съвсем скоро е в ход работата по субсидиите за изкопаемите горива в контекста на показатели за целите за устойчиво развитие. В сравнение с данъците, свързани с околната среда, субсидиите за околната среда са област, която изисква повече усилия, тъй като вписването им в статистиката на публичните финанси е по-сложно.
- По отношение на сметките за екосистемите е отбелязан значителен напредък, дължащ се на проекта на Комисията за интегрирано счетоводство на природния капитал и екосистемните услуги[20] (етап 1 е завършен и е в ход етап 2), който е планирано да бъде завършен през 2020 г. На този етап от държавите членки не се изисква да се присъединят към проекта, но те са редовно уведомявани и ще могат да се включат, ако проектът бъде успешен. Освен проекта за интегрирано счетоводство на природния капитал и екосистемните услуги Комисията (Евростат) допринесе за публикуването на техническите препоръки в подкрепа на експерименталното екосистемно счетоводство на Системата от интегрирани

[19] Три от изброените в член 10 нови области всъщност станаха приложения IV—VI към Регламента и следователно не представляват заявка за бъдещи области.

[20] Интегрирана система за счетоводство на природния капитал и екосистемните услуги. Вж. описанието на проекта (http://ec.europa.eu/environment/nature/capital_accounting/pdf/KIP-INCA-ScopingPaper.pdf) и окончателния доклад за етап 1 (http://ec.europa.eu/environment/nature/capital_accounting/pdf/KIP_INCA_final_report_phase-1.pdf).

икономически сметки за околната среда[21] през 2017 г. и за прегледа на експерименталното екосистемно счетоводство на Системата от интегрирани икономически сметки за околната среда, планиран да се извърши до края на 2020 г[22].

- Що се отнася до сметките за водата, Комисията (Евростат) изготви концепция за сметките за физическите водни потоци, която беше документирана в проект на наръчник. Не е започнато събиране на данни. Комисията (Евростат) следи дейностите на Европейската агенция за околна среда, за да изготви сметки за водата.
- Що се отнася до сметките за горското стопанство, Комисията (Евростат) рационализира и опрости процеса на доброволно събиране на данни. Опитът в някои от участващите държави членки показва, че последните пилотни проучвания не отговаряха на очакванията на ползвателите и работата беше прекъсната на национално равнище, но в други държави членки търсенето е голямо.

Държавите членки биха подкрепили разработването на нови модули, но с по-бавни темпове, тъй като имат опасения по отношение на необходимите ресурси за редовното изготвяне на тези данни. Модулите, за които се счита, че носят най-много ползи при най-малки разходи, са тези, които вече са въведени в Регламента. Счита се, че ползите от останалите потенциални нови модули са пропорционално по-малко и те са свързани с повече разходи.

Приоритетите по отношение на значението може в бъдеще да се променят. Текущият технически прогрес е значителен, напр. големи масиви от данни, спътникови изображения (Коперник) и др. Търсенето на информация с цел създаване на политики се засилва в области като свързаните с целите за устойчиво развитие, кръговата икономика, природния капитал и др. В Годишната стратегия за устойчив растеж[23] се обръща по-голямо внимание на устойчивостта на околната среда, включително изменението на климата, като една от нейните стратегически цели, наред с производителността, справедливостта и макроикономическата стабилност[24]. Комисията ще продължи да извършва мониторинг на изпълнението на този регламент.

ПОДОБРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО: СКОРОШНИ ДЕЙНОСТИ

През следващите години вниманието ще продължи да бъде насочено върху подобряването на качеството на сметките. В Европейската стратегия за сметките за околната среда също се обръща внимание на подобряването на качеството. Подобряването на качеството също така засилва значението и прави възможно

21 https://seea.un.org/sites/seea.un.org/files/technical_recommendations_in_support_of_the_seea_eea_final_white_cover.pdf

22 https://seea.un.org/content/seea-experimental-ecosystem-accounting-revision

23 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?qid=1578392227719&uri=CELEX%3A52019DC0650

24 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0650&qid=1579950719857&from=BG

повишаването на ефективността, което от своя страна намалява административната тежест. Текущите и предстоящите дейности са следните:

а) **Предоставяне на безвъзмездни средства за пилотни проучвания и подобряване на качеството.** В член 4 от Регламента Комисията се призовава да състави програма за пилотни проучвания, които да се извършват на доброволни начала от държавите членки. Целта на проучванията е: i) да се разработят методи за отчитане и да се подобри качеството на данните; ii) да се създадат дълги динамични редове; iii) да се разработят методи за обработване на данните и iv) да се изпробва осъществимостта на въвеждането на нови модули за икономически сметки за околната среда. Комисията (Евростат) ежегодно съфинансира пилотни проучвания (сега до 90 % от разходите) и публикува резултатите на публично достъпния уебсайт на Комуникационния и информационен ресурсен център за администрации, предприятия и граждани (CIRCABC)[25]. Тези констатации се вземат под внимание, когато се планира подобряване на качеството и въвеждане на нови модули за икономически сметки за околната среда.

б) **Изготвяне на ранни оценки за намаляване на закъсненията по отношение на наличността на данните.** Първоначално се смяташе, че сметките за околната среда са доста подробни структурни данни, които се получават с голямо закъснение. Комисията (Евростат) и държавите членки преценяват дали сметките за околната среда биха могли да бъдат съставяни по-рано, а също така разглеждат начини за изготвянето на ранни оценки по някои основни показатели. Тези ранни оценки могат да имат по-голям марж на грешка и да не са толкова подробни колкото данните, изисквани съгласно Регламента, но се смята, че ще предоставят ценна ранна информация на ползвателите. Ранните оценки дават възможност статистическите данни да бъдат изготвени няколко месеца по-рано, без да се увеличава тежестта върху държавите членки. Постигнат е значителен напредък в осигуряването на повече и по-добри ранни оценки. В резултат на това сега Комисията (Евростат) изготвя и публикува ранни оценки за сметките за материалните потоци в рамките на икономиката (приложение III към Регламента) шест месеца след края на референтната година, което е с 18 месеца по-рано от срока, посочен в Регламента. Също така Комисията (Евростат) съставя оценки за сметките за емисиите във въздуха (приложение I) 12 месеца след края на референтния период, което е с една година по-рано, отколкото се изисква в Регламента. Продължава и работата по рационализиране на събраните данни относно данъците, свързани с околната среда (приложение II), с оглед на данните относно списъците на националните данъци, съставени в рамките на програмата за предаване на данните от националните сметки по ESC2010[26]. Комисията (Евростат) разглежда осъществимостта и качеството на ранните оценки за другите модули.

---

[25] https://circabc.europa.eu/ui/group/b01d2930-990e-44fb-9121-a9a6b00a1283/library/bfd9a826-38e7-4a02-b7d6-89064f903e51?p=1&n=10&sort=modified_DESC

[26] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX:32013R0549

в) **Публикуване на наръчници и предоставяне на методологични насоки.** Тези справочни материали дават възможност за изготвянето на статистика и помагат на статистиците както в ЕС, така и извън него. След последния доклад относно изпълнението през 2016 г. Комисията (Евростат) е публикувала следните наръчници и насоки: i) наръчник за сектора на екологичните стоки и услуги[27] (2016 г.); ii) практическо ръководство за сектора на екологичните стоки и услуги[28] (2016 г.); iii) наръчник за сметките за разходите за опазване на околната среда[29] (2017 г.); и iv) наръчник за сметките за материалните потоци в рамките на икономиката[30] (2018 г.).

г) **Създаване на стандарти за предаване на данни и доклади относно качеството.** В стремежа си за подобряване на ефикасността и надеждността на данните държавите членки и Комисията (Евростат) се договориха за стандарти за предаване на данни. Те от своя страна са приведени в съответствие със световните стандарти на ООН, ОИСР и Комисията (Евростат), като дават възможност за създаване на глобални бази данни с информация за околната среда. Също постепенно се преустановява изготвянето на доклади относно качеството посредством Microsoft Word и Excel, за сметка на доклади, които не са зависими от софтуер, който е обект на права на собственост.

д) **Поддържане на класификации.** Комисията (Евростат) и държавите членки поддържат и подобряват две класификации, използвани за приложения IV и V: класификацията на направленията за околната среда и класификацията на дейностите по управление на ресурси. Тези класификации се използват и извън Европа.

е) **Предоставяне на инструменти за съставяне на сметките.** Комисията (Евростат) създава инструменти за съставяне на сметките, които са на разположение на държавите членки и други държави. Например тя предоставя ИТ инструмент, наречен PEFA-Builder, с който се съставят сметките за физическите енергийни потоци (приложение VI към Регламента) въз основа на статистиката за енергийния сектор. Комисията (Евростат) също така поддържа актуални списъци (класификации) на продуктите и дейностите, необходими за съставяне на сметките. Комисията (Евростат) предоставя инструменти за изчисляване на отпечатъците, с които се измерва глобалното въздействие на икономическите участници (предприятия, семейства, правителство) върху околната среда, когато използват природни ресурси. Отпечатъците се получават чрез съчетаване на икономическите сметки за околната среда с други статистически данни, като таблиците „входящи потоци — изходящи потоци“.

ж) **Провеждане на курсовете за обучение** в рамките на Европейската програма за статистическо обучение. Комисията организира годишно около пет курса в областта на икономическите сметки за околната среда. Материалите, използвани в предишните курсове, се публикуват на уебсайта на CIRCABC[31].

---

27 https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-16-008

28 https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-16-011

29 https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-17-004

30 https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-18-006

31 https://circabc.europa.eu/w/browse/6ade1ca8-6a06-44bd-bff0-498217d0ec05

з) **Насърчаване на обмена на опит между държавите.** Комисията (Евростат) организира две работни групи[32], които провеждат срещи всяка година, за да обменят опит, да посочат най-добрите практики и да координират подобренията. Има и работни групи, които проучват конкретни методологични въпроси и предлагат препоръки. Комисията (Евростат) участва в международните инициативи, организирани от ОИСР, Икономическата комисия за Европа на ООН и ООН.

(5) ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Комисията и държавите членки продължават да подобряват европейските сметки за околната среда съгласно Регламент (ЕС) № 691/2011, по-специално посредством:

- укрепване на качеството и ефективността на данните;
- повишаване на осведомеността;
- разработване на допълнителни показатели, за да се отговори на потребностите на ползвателите; както и
- оценяване на необходимостта от приспособяване на европейските сметки за околната среда към новите приоритети и области.

[32] Работна група за сметките за околната среда и работна група за статистическите данни и паричните сметки за околната среда.